

skaffet Attest. Ogsaa overfor de Mennesker, som skal skaffe disse disse Attester, vil det være betydeligt hensynsfuldere at lade dem skaffe dem fra to Mennesker, som kender dem, end at lade dem gaa til Kommunalbestyrelsen og paa en Maade anmode den om en Forholdsattest. Jeg skal derfor henstille til Flertallet at tage dette Ændringsforslag tilbage.

Ændringsforslag Nr. 10 til § 12, som angiver Betingelserne for at komme i Besiddelse af Havejord, betyder en Forbedring af Regeringslovforslaget, men vi kunde have ønsket, at Flertallet havde fulgt os og aldeles ikke havde stillet nogen Betingelse undtagen selvfølgelig den, at vedkommende skulde kunne betale Leje for den Havejord, han ønskede at leje. Vi kan ikke se rettere end, at det er en betydelig Samfundsinteresse, at ethvert Menneske, som har Interesse for at dyrke saadanne Havelodder, kan komme i Besiddelse af Jord dertil, og vi kan ikke se rettere end, at maaske netop de Mennesker, som paa en eller anden Maade er kommet lidt paa tværs af Samfundet, vil have den allerstørste Nytte af at komme i Besiddelse af et saadant lille Jordstykke til Havebrug. At faa en Havelod til Dyrkning vil maaske netop bringe Opfejning for et saadant nedbrudt Menneske.

Idet jeg ikke ser rettere end, at den af os foreslaaede Affattelse betyder en overordentlig Forbedring af Lovforslaget fremfor det af Regeringen foreslaaede, saaledes som det vil blive med de Ændringer, Flertallet og det Mindretal, der repræsenterer Venstre, har stillet, tillader jeg mig at henstille til Medlemmer af dette høje Ting at stemme for det af os stillede Ændringsforslag.

Ordføreren (Hauge): Jeg skal først knytte nogle Bemærkninger til de Udtalelser, der fremsattes af Venstres Ordfører, det ærede Medlem for Ribe (Brorsen). Han sagde, at han ansaa det for ganske unødvendigt at opretholde § 4 i Lovforslaget, hvorefter der gives Mulighed for Ekspropriation af Jord til Oprettelse af Husmandsbrug, thi der var Jord nok at faa, det følte han sig fuldkommen overtydet om, og han nævnedes adskilligt som Bevis herpaa. For det første, sagde det ærede Medlem, vilde Præstegaardsjorden give ca. 40 000 Tdr. Land til Udstyknings til Husmandsbrug, og dertil kom Jorden fra Len og Stamhuse, hvilket vil give andre 40 000 Tdr. Land, saaledes at man i alt kunde raade over Arealer paa ca. 80 000

Tdr. Land. Dertil er for det første at sige, at en stor Del af Præstegaardsjorden først i Løbet af flere Aar kan blive til Raadighed til Udstyknings. En Del af Jorden er forpagtet bort, og man vil sikkert ikke kunne faa disse Forpagtningsforhold ophævet saa hastigt, at disse Jorder straks kan stilles til Raadighed. Endvidere har vi endnu ikke nogen Lov om Lens og Stamhuses Overgang til fri Ejendom, og saa længe vi ikke har det, kan der fornuftigvis heller ikke disponeres over Jord fra Len eller Stamhuse til Udstyknings til Husmandsbrug. Endelig er der flere Egne af Landet, hvor der ikke findes Præstegaardsjord, som er disponibel, idet den nogle Steder allerede er taget i Brug paa den Maade, her er Tale om. I en stor Del af Landet findes der heller hverken Len eller Stamhuse; der er hele Amter, hvor der næsten ikke i Henhold til en Lov om Anvendelse af Præstegaardsjord eller en Lov om Lens og Stamhuses Overgang til frit Eje vilde kunne oprettes et eneste Husmandsbrug. Disse Amter er da ganske henviste til at søge Jord i fri Handel, naar Ekspropriation ikke maa foretages, og for dem vil der ikke være vundet noget som helst ved Tagelsen af det foreliggende Lovforslag med de Ændringer, som det ærede Medlem fra Ribe har foreslaaet. I Øjeblikket er Jord næsten ikke til at faa til Købs, i hvert Fald ikke mod rimelig Betaling, og Erfaringen har vist, at den Jord, man kunde købe i fri Handel til Oprettelse af Husmandsbrug i Henhold til Husmandslovene, har været den tarveligste Jord. Det har været Udmarker, som den paagældende Sælger ikke har haft synderlig Lyst til at beholde, Jord, der har været udpint, og som ikke har været dyrket paa samme Maade som Ejendommens øvrige Areal, som oftest fordi den har ligget for langt borte. Det har da ikke kunnet betale sig at bearbejde den paa samme intensive Maade som den øvrige Jord. For øvrigt har det ogsaa tidt været Jord af daarlig Beskaffenhed, oftest sur Jord, og de paagældende Husmænd har i Virkeligheden i mange Tilfælde været meget ilde stede med disse Jorder, der ikke sjældent er blevet betalt med en Pris, der er alt for høj. Noget tilsvarende vil gøre sig gældende i Fremtiden, naar der ikke er Mulighed for Ekspropriation, i hvert Fald i saadanne Egne af Landet, hvor der ikke kan oprettes Husmandsbrug af Præstegaardsjorder eller Jord fra Len og Stamhuse. Jeg maa derfor fremdeles holde paa, at det er absolut nødvendigt, at der